

ГУЛЕР"

ТАНКИД ВА ТАКРИЗ

ХОЗИРГИ замон фанида таҳқолк оғизати ту- шунгасини ифодаловчи «Фолькс- лар» термини инглиз тилида «халқ донолиги» маъносини билдиради. Агар биз халқ до нологини бир бўстон десақ, кўшиклиар шу бўстондаги турли туман гулларидир. Хозирга кадар шу бўстондан терилган яхоий гуллардан гулдастлар ясаб халқча хади қилинса соҳа сида ачигчали иншар амалга оширилди. Буларнинг энг сўнгигиси Фаргона халқ кўшиклиарини ўз инчаг оғлан «Гулёр» тутаплади.

Дастлаб шуни айтоб ўтиш керакки, «Фаргона халқ кўшиклиар» жумласа зинҳон, «Гулёр» китоб факат Фаргона на водийсигагина тўқилган ва кўйланадиган кўшиклиар деб

1. «Гулёр» Фаргона халқ кўшиклиари, Тўплочи X. Рахимов, Гафур Гулом номидаги бадими адабиёт нашриёти, Тошкент 1967.

Тарихий кўшик жанри

эмас. балки ўзбек халқ кўшиклиари, тўғриготи, Фаргона во- дийсига таржалган ва ёзи олинган ўзбек халқ кўшиклиаридан гузилган деб тушунидорига лозиниди.

«Гулёр» саҳифаларини охиста варақласақ, юқсан гояли, образи аник, тили жонни, оҳанглари қадба яқин кўшиклиар будун бир давринг ўтмиши ва киёфасини аниқ ва йигинни баён килиб берганини кўрамиз.

Ола кўйиз, тарғил кўйиз. Шудгор танобин тортиб уз, Кўш ҳайдаймиз баҳор, оғир ва куз, Атрофимиз дала ва туз, Юр, жоновор, хўш жоновор, (46-бет)

Бу мисраларда ибтидой даврда кўш билан ер ҳайдайтган дехонхониг оғир ва аянчи меҳнати акс этитириган. Дехонхониг ўзи ҳам кўшиклиардан копишишай меҳнат пайдо:

Этигимни очмайман, Дарёларни кечмайман,

Фольклорда психологик тасвир санъатининг ривожлашинида муҳим роль ўнган чонки бу жонрдаги асарларда шахснинг умумлаштирилган характеристикасини хамда унинг ички диссиётини доимий бирдек формулалар билан берилади. Балки викиярик шахсларнинг образи яратилди.

Насриддинбекнинг ўрдаси. Босимга туши савдоси, Кўйуб кетсан дунёси.. (41-бет),

Зулм ва истибод шу даража-тиегон, яашининг ҳеч имкони колмаган, шундай бўлгач дунёнинг кўйуб кетгани мазкул эмасми?

Сайд Аҳмад томинг баланд, Томингдан номинг баланд, Йигитларга қўл қўйган Падаринга минг лазнаг — деган халқ ҳам аянчи меҳнати акс этитириган. «Золим Николай» истибоди улердин никоби остида реакцион руҳонийлар: эшон ва қозиша ўзи таъсириларини халқка ўтказиб, кўпчиллик оммами жаҳолатга судраётган ўша

даврда, уларнинг ёсл башаре-шу максад учун хизмат қилас-ди:

Ола тоғнинг бошидан кўч келади.

Кора йўрга селинлаб бўш келади. Уз ёрингдан айронлиш ёмон экан, Кора кўздан мўлтиллаб ёш келади.

Бундай холат, айниска ёр-ларда кўпчиллик аспарлардан иборатидир. Лирик кўшиклиарда хўллати ифодаланинг ўзига хос ҳикмати сўз шакидаги умумлашмалар орқали берилади.

Бундай ташки, лирик кўшиклиарда факатни руҳий холат, ифодаланинг колмай, балки унинг сабаблари ҳам кўрасатилади. Севги кўшиклиарда бундай сабаблар кўпични охининг кўнидан айтиб, айрик ва хижондан иборат бўлади.

Эшакинани сўзидилар. Терисни олиб кўйдилар. Бегим назар солдилар. Буни кўриб озигонбоб: Жойнамозга лойик, — дедилар.

Шахид, ўзган эшакинам! — каби кўпчилек аччиқ сўзли ҳажвий кўшиклиарни ўйнизики, улердин никоби остида реакцион руҳонийлар: эшон ва қозиша ўзи таъсириларини халқка ўтказиб, кўпчиллик оммами жаҳолатга судраётган ўша

шундай холат, айниска ёр-ларда кўпчиллик аспарлардан иборатидир. Лирик кўшиклиарда хўллати ифодаланинг ўзига хос ҳикмати сўз шакидаги умумлашмалар орқали берилади.

Шахид, ўзган ташки, лирик кўшиклиарда факатни руҳий холат, ифодаланинг колмай, балки унинг сабаблари ҳам кўрасатилади. Севги кўшиклиарда бундай сабаблар кўпични охининг кўнидан айтиб, айрик ва хижондан иборат бўлади.

Хўйда қизлар ўнашиб, Еш бошига эр кильди.

Чол ҳам бўлса, ёр-эр. —

дем ўтмисдаги мудиши иллатларнинг курбони бўлган ёш кўпични охининг аччиқ кисмати дилхон охенглардага кўнидан да, Шундай ёр-лар борки, уларда чукур руҳий кечиниллари орқали иккаки чигади. Тўпловчи негадир, шундай сўзларга қиска бўлса-да, лугат бермайди.

Хар жағоға кўнади, Киз бенора ёр-эр. —

Ҳалқ эн баҳти учун тиммай курашган улуф инсон В. И. Ленини тўй шодиёналарида сўйдим, —

Ери борин билмадим.

Хатто айрим лирик кўшиклиарда сюжет ситуациси ҳам

хакида изоҳ ҳам кўрасатилган-

алла.

Инқиlobchi оталарни, Шод этайди, ёр-эр.

Алла онанинга фарзандига багишлаб айтган бешинчлишиги. Шуниси эътиборлики, аллапарининг мазмунидан таъиятлади. Уларда, умумин тўй маросини билгина, бўлган ёлган, асрларде вомимда ўзбек халқи саклаб келади. Кора кўздан мўлтиллаб ёш

калади.

Бундай холат, айниска ёр-

ларда кўпчиллик аспарлардан иборатидир. Лирик кўшиклиарда хўллати ифодаланинг ўзига хос ҳикмати сўз шакидаги умумлашмалар орқали берилади.

Тўпловчи негадир, шундай сўзларга қиска бўлса-да, лугат бермайди.

Халқ шарфига тўпчимни, —

Халқ шеридига тўпчимни, —

ИШКИУЛИДА

(ХИКОЯ).

Нъякимо қайлиги Идонганинни бориб кўришга аҳд қилди. Кикуйоликларинг эски урбодатлари шунни таъсоз этади. Аммо Идонгани олдига борадиган кун эса ўса бўлуб чиқмади. Эрталабдай эмғир ёта бошлади. Натижада Тана дарёси киреғидан гоғин кетди. Бироқ дарёнинг тошиши ҳам, обжонинг нокулийнги ҳам, қизни йўллаш қантара оғамиди. У юнининг гаранини, кийимларига оро берганди, да, демай келиш бўлишини ҳакидай lab. иччиради курсанд бўлуб қўйди. У шурагувча арзугулк соғва, ширин баған ва кикуйоликлар таоми—асалдай ширин «химед» одис борини ҳам унгатмади. Нъякимо савга-ларни таҳтадан қўйиб тайёрлаб кўйди да, ёнгир тиншини, ха-вонинг юршиш кетинини сабр сизлинг билан кута бошлади.

Ўйлаб қараганда кўйвинг олдинга кедининг бир ўзи борини ободлан эмас. Уни бирор фонусни оламданда, деб ўзинин тинчлариди. Нъякимо. Аммо бундай қилиш яхши смаслигини унинг ўзи ҳам жуда яхши биларди. Кикуйюн қизлари њеч вакт ўз ёни олдига бўлган тунда бормайдилар. Бунинг учун шундай иш қилиш керакки. У ўз сезалиси олдига атанин боранганини жадотка сезанин ҳам сезмаслигини жуда яхши бламишни кели.

Нихоя Нъякимо ўз қарордан қайтидан у советларни олди да ўйлар туши.

Туккоронисида дарё якнига борини ҳам қилини. Атроф тумонга корону. Нъякимо тор сўзмиш бўлса ҳам йўлдада кольмади. У ўзини тинчлариди. Йўлларидан бирга тайланган, ийнишларидан бирга тайланган, аммо уни юни олдига бўлган тунда бормайдилар. Бунинг учун шундай иш қилиш керакки. У ўз сезалиси олдига атанин боранганини жадотка сезанин ҳам сезмаслигини жуда яхши бламишни кели.

Үнда Идонгани бу кечи ёғиз ўзи, Нъякимонинг дугонаси кетиб юни сўзидан турмай, уни кутмай кетиб қотанлигини ўйлаб тунда мисика юқуми чиқади. Кикуйюл бир куни ваъда берди. Мана ҳам ботиб, кеч кириятди. Аммо ёнгирниг тиншидади ҳамон дарон ўз. Нъякимо эса ташвиши чулғаб олатти. Уни кута-кута тоғлини тоғ бўлди дугонаси кетиб кетказиб.

Балки сен ёркаклар муҳаббати, аబлар муҳаббатига ишбатни чиқаруто ҳам виорукор сўзидан ёркакларни ўзини тинчларидан бир неча бор энгизишни чиқарек. Тун коронгуда азоб-уқубатларга қарамай, ишчильдига ўзимни ўзимни ҳам тикига бораётган бу қиз ҳакидаги ўқидурда ўзимни ўзимни чиқарек.

Ивар Эбелс Рига ва Лиепаяда, Ленинград ва Москвада фортельяно концертлари борди ва симфоник оркестрларга жўй бўлди. У Бутуниттифоқ ҳаваскорлар саннат фестивалининг биринчи дарожали дипломати сазовор бўлди. Лауреат репертуарида Шопен пьесалари, Лист ва Рахманинов концертлари, Прокофьев ба бошқа қўн авторларнинг асарлари бор. * (ТАСС мухаббати).

Ивар Эбелс 7 яшарлигидан бери фортельяно чалади, медицина маҳрумуҳаббатига эса отасидан — танини педиатран мерос қилиб олган. Ивар клиникада машғулот ўтказиш билан бир вақтда консерваторида ҳам ўқид турди — бундан 22 ўй музадам қўли қаттиж жароҳатланаб, роял чалиш умидидан кечини зосим бўлди туояланган пайтади. Эбелс латаги.

Ивар Эбелс Рига ва Лиепаяда, Ленинград ва Москвада фортельяно концертлари борди ва симфоник оркестрларга жўй бўлди. У Бутуниттифоқ ҳаваскорлар саннат фестивалининг биринчи дарожали дипломати сазовор бўлди. Лауреат репертуарида Шопен пьесалари, Лист ва Рахманинов концертлари, Прокофьев ба бошқа қўн авторларнинг асарлари бор. * (ТАСС мухаббати).

Пианист Ивар Эбелс концерларни багиблиланган газета мақалаларини ўқисанги, унинг маҳоратига гойт жозигида ва мағтиёнкор эканлигини тақрор-такрор, тасдиқлайди. Айни маҳалда Ивар Эбелс — таъжирни педагог, фан кандидати, Рига медицина институтиниг болардаги кандидатларни кафедрасининг асистенти эканлигини билансизниң тинчловилар ва мухлислар дониё колишида.

Эбелс 7 яшарлигидан бери фортельяно чалади, медицина маҳрумуҳаббатига эса отасидан — танини педиатран мерос қилиб олган. Ивар клиникада машғулот ўтказиш билан бир вақтда консерваторида ҳам ўқид турди — бундан 22 ўй музадам қўли қаттиж жароҳатланаб, роял чалиш умидидан кечини зосим бўлди туояланган пайтади. Эбелс латаги.

* (ТАСС мухаббати).

ХАР ТИУРИДА

Олтинчи Нобель мукофоти

Жаконда энг қадимги швед хар ўилии Швеция Фанлар ақадемиясининг иккиси бўйими томонидан иккиси фанлар соҳасидаги мевафикациялар учун берилади.

Энг кичкина симоб лампаси

“Дженерал электрико” фирмаси дунёда энг кичкин кувват—50 ваттли симоб лампаси ишлаб чиқарди. У оқ нурни 15550 люмен өрттади, ёки олдий чўч соатчава хизмат килади.

Автоинспекторлар орзуси

Лодз автомобил заводи машиналарини турли таҳчиликларни виорукор ва осу сафоатчава килишидаги мевафикациялар учун берилади.

Бир галлик термометрлар

Касалхонада ётган бемор ёки чиқкини пластмасса трубкалар боғасидаги болалар—дан иборат бўйиб, бир учидағи шарча мум билан тўлдирилган. Мум иссиқликни ўзига сингидирб этарли муддат давомиде саклаб турди, керак бўлган электрон ључов асосидаги датчикларни агарини теппературуни кўрсатади.

ТОШКЕНТ 4 ОДЖОМИ
БЕІ
13 ЯНВАРЬ, 1970 й.

«ВЕЧЕРНИЙ ГАШКЕНТ»
органи Гашкентскога
горкома КП Узбекистана
и Ташкентсовета

БИЗНИС АДРЕС: Тошкент шахар Даэр жининский ўчиаси 15-й. Редакция телефонири: Коммутатор—33-02-49 дав 33-02-58 гача,
редактор ўринбосарлар 33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар 33-27-22, партия, совет ва наласа союз ташкилотлари, шахар хўжаси
декораторлар 33-29-42, адабиёт, санъат ва марният бўлиматлари 33-29-55, жалбар ва омманий ишлар 33-29-70, фан ва олӣ
шоффорлари, амалотлари, яшнилар, айларни таҳчиликлар 33-27-57, саноат, транспорт ва куршилий бўлиматлари 33-27-03, ахборот бўлиматлари 33-65-57,

Бвана МАТААМУ,
Кения ёзувчиси.

га келаётганида дарёта чўкиб кеттиганини кўрди. Тонг отар отмас, Идонгани ўрнидан турди сегваличини излаб кетди.

Идонгани Тананинг суви тишб кетганинни кўрганида томонига худи бир царса ти-кыргандек бўлди. Бу нимаси? Қирғоцда Нъякимо кийимларни оқиб келаётгани? Мана унни рўмочаси, юбаси... Идонгани ўзини сувга отдида-хуслин ғайни кўрди. У ўзини ўзини оқиб келаётгани? Мана унни рўмочаси, юбаси... Илонгани ўзини сувга отдида-хуслин ғайни кўрди. У ўзини ўзини оқиб келаётгани? Мана унни рўмочаси, юбаси...

Бахтдан бўлиб Нъякимо ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

томуни атаб кичириди. Илонгани ўзини ташкиларидек, ўзи сезваги кишиши

</